

Рецензия

Относно участието на гл.ас. Цвета Димитрова Трайкова, доктор в конкурс за „Доцент” в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по физическо възпитание, специалност „Физическо възпитание за нуждите на катедра „Теория на физическото възпитание” към НСА „Васил Левски”.

Рецензент: доц. Владимир Т.Чернев, доктор

В обявения от НСА „Васил Левски” конкурс по горепосочената специалност (ДВ. Бр.34 от 11.04.2023г., стр.58) за заемане на академичната длъжност „Доцент” участва единствен кандидат - Цвета Димитрова Трайкова, доктор. Прегледът на представените ми документи установява спазване на всички изисквания на ЗРАСРБ и правилника за приложението му в НСА „Васил Левски”.

Главен асистент Цвета Димитрова Трайкова е родена на 01.11.1965г.в град София. Завършва НСА „Васил Левски” през 1987г. със специалностите „Учител по физическо възпитание” и „Треньор по лека атлетика”. В продължение на 10 години (09.1987 – 04.1997г.) е била учител по физическо възпитание и спорт в 140 СОУ „Иван Богоров” в гр. София.

След спечелване на конкурс от 04.1997г.е назначена като асистент в НСА „Васил Левски”.

Кариерното и развитие преминава през следните етапи:

Асистент (04.1997г.-09.1999г.)

Старши асистент (09.1999г.-08.2003г.)

Главен асистент (08.2003г.-05.2014г.)

Асистент (05.2014г.-04.2018г.)

Главен асистент (04.2018г.-до момента)

През 2018 год. успешно защитава дисертационен труд и придобива образователна и научна степен „доктор”.

В настоящия конкурс кандидатът представя списък от 17 научни труда (статии) като 4 от тях са публикувани в реферирани и индексирани издания, а 13 в нереферирани списания с научно рецензиране.

Представен е и монографичен труд „Двигателни качества на деца в предучилищна възраст”.

Публикувана е и книга на базата на защитен дисертационен труд „Състояние на физическото развитие и двигателните способности на деца в подготвителна група за училище (5-7-годишни).

От представените ни за рецензия общо 17 научни разработки Цвета Трайкова е самостоятелен автор на 10 от тях, 1 – втори автор, в 3 статии е трети автор, четвърти е в една и пети в две статии.

По данни на автора са представени и 13 цитирания в статии и монографии.

Тематичните научни търсения и публикуваните материали напълно отговарят на номенклатурата на обявения конкурс, които можем да групираме по следната проблематика:

1. Физическо развитие, двигателна активност и двигателни способности.
2. Проблеми на охранеността и наднормено тегло.
3. Урока по физическо възпитание и спорт – отношение, програмно съдържание.
4. Извънурочни форми на работа.

И четирите направления са тясно свързани с основната специалност на кандидата. Анализът на представените научни трудове недвусмислено показва постепенното задълбочаване и усъвършенстване на кандидата в основната предметна област.

Първото тематично направление акцентира върху сериозен и постоянен проблем, а именно: физическото развитие на учениците в случая на двигателната активност и функционалното състояние на децата и учениците. Актуалността на проблема не буди съмнение, още повече че в последни изследвания се констатира сериозни аномалии между физическото развитие и физическата дееспособност на българските деца и ученици.

Последни изследвания не само в България, но и по данни от Европейски публикации потвърждават неблагоприятния факт, че двигателната активност в България е на изключително ниско ниво. Активно с този специфичен вид дейност се занимават от 3 до 5% от активното българско население в това число и българските ученици.

Липсата на двигателна активност води до значителни медико-социални проблеми, а именно:

- Повишаване на телесната маса, хипертония и ред други здравословни проблеми.

Чрез своите изследвания Трайкова доказва динамиката и взаимовръзката на физическото развитие, двигателните способности, основаващи се на изключително важния проблем за двигателната активност като предпоставка за високо ниво на физическата дееспособност. Не случайно Ц.Трайкова анализира проблемите в 11 свои научни разработки (П.2.2.; П.2.3.; П.3.2.; П.3.5.;П.3.6.; П.3.8.; П.3.9.; П.3.10.; П.3.11.; П.3.12. и П.3.13.).

В това направление акцентът пада върху физическото възпитание и двигателните способности на деца в предучилищна възраст. В тази връзка е изследвана и двигателната активност и вредните навици при подрастващи, като се подчертава превантивната роля на физическата активност в борбата с тютюнопушенето и други вредни навици.

II. Охраненост и наднормено тегло.

Изключително тежък проблем в съвременния глобален свят е наднормената телесна маса и затлъстяването. Тази негативна тенденция не подминава и България, за съжаление и българските ученици.

Важността на проблема Трайкова разглежда в две свои научни разработки (II.2.1.; II.3.4.)

Установява се висок процент на наднормено тегло и затлъстяване при всички изследвани групи, като най-високи стойности показват 6-годишните момчета – 38,5%.

Този социален и медицински проблем се потвърждава и във второто изследване в това направление, което посочва, че учениците от 1 до 11 клас регистрират наднормена телесна маса и затлъстяване в 15,8% от случаите.

III. Урокът по физическо възпитание и спорт – отношение и програмно съдържание.

В това направление кандидатът представя 3 свои статии (II.2.4.; II.3.1.; II.3.7.).

Акцентът пада върху отношението на децата, учениците и учителите към някои страни на урочната дейност във връзка с подобряване на ефективността на учебния процес.

Играта винаги е заемала важно място в учебния процес особено в предучилищна и начална училищна възраст.

В свое изследване Трайкова предлага алгоритъм за ефективно обучение в основните елементи на играта „Фризби – летящ диск”, като идеята е да се аргументира включването и както в двигателната активност в педагогическите ситуации, така и в свободното време като средство за повишаване на двигателната активност на децата.

IV. Извън урочни форми на работа.

В представената една разработка (II.3.3.) в това направление се разглеждат съвременните тенденции в развитието на извънурочната работа

по физическо възпитание и спорт. Въз основа на анкетния метод се прави оценка на състоянието на този важен фрагмент от учебния процес.

Високо оценявам предложения за рецензия монографичен труд „Двигателни качества на деца в предучилищна възраст”.

В монографията е представено изследване в три основни направления:

- Теоретични аспекти на проблема;
- Особености на методиката за развиване на двигателните качества в предучилищна възраст;
- Физически упражнения, игри и кръгови занимания за развиване на двигателните качества на деца от III-та и IV-та подготвителна група.

Монографичният труд представлява завършено научно изследване, което има както теоретико-методическа така и практическа стойност в модернизиранието на физическото възпитание за деца от предучилищна възраст.

Същата висока оценка получава и публикуваната книга на базата на защитен дисертационен труд „Състояние на физическото развитие и двигателните способности на деца в подготвителна група за училище (5-7-годишни).

Книгата е ценно научно помагало и определено допълва научните търсения в тази насока.

В първа глава са разгледани научно-теоретичните основи на проблема, като се акцентира върху основните нормативни документи, регламентиращи възпитанието и обучението на децата от предучилищна възраст по образователното направление „Физическа култура”.

Анализиран е и друг важен аспект от физическото развитие на децата, а именно морфофункционалния статус на деца от 3 до 7 годишна възраст.

Важната взаимовръзка между физическото развитие и двигателните способности е същността на научното изследване представена в глава втора. Проследява се състоянието и динамиката на развитие на основните

показатели на физическото развитие и двигателните способности на деца от трета и четвърта подготвителни групи за училище.

Важната роля на родителите за възпитаване и стимулиране на двигателната активност на деца от предучилищна възраст се разглежда в последната трета глава.

В научния труд е използван и анкетният метод.

Главен асистент Цвета Трайкова е участвала със свои доклади в научни форуми както у нас, така и на международни прояви.

Цялостният анализ на научната продукция на кандидата установява:

- Тематиката на основната част от публикациите отговаря на номенклатурната научна специалност на конкурса;
- Проучени са широк кръг от проблеми;
- Представено е задълбочено научно изследване в областта на системата за физическо възпитание в България с акцент върху предучилищната възраст;
- Резултатите от научните търсения обогатяват съществуващите методико-практически знания.

Учебна работа

Цвета Трайкова е редовен асистент в продължение на 25 години, като участва активно в педагогическия процес на НСА „Васил Левски” с преподаване на лекции, упражнения, ръководство на учебно-методически и стажантски практики. Води и модули в магистърска програма „Физическо възпитание и спорт”.

Авторитетът и сред колеги и студенти е неуспорим.

Заклучение

Кандидатът е утвърден специалист, който в многогодишната си дейност е доказал своите разностранни качества като преподавател, научен работник и организатор. Преподавайки в основна катедра на Националната спортна академия „Теория на физическото възпитание”, тя активно участва в

професионалното изграждане на студентите в това специализирано висше учебно заведение. Въз основа на изтъкнатите от мен достойнства предлагам на Уважаемото научно жури да удостои гл.ас. Цвета Димитрова Трайкова, доктор с академичната длъжност „Доцент” съобразно ЗРАСРБ и правилника на НСА.

Рецензент:

Доц. Владимир Чернев, доктор